

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Nc/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 1114227588
Dátum vydania rozhodnutia: 22.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1114227588.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa U. Z., narodenú XX.X.XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave Vázovová 7/A, dieťa rodičov otca H. Q. Z.Ž., bývajúceho v O., Š. XX, zastúpeného JUDr. Annou Niku, advokátkou v Bratislave, Prokopa Veľkého 51, matky X. J. Z., bývajúcej v O., I. XX (t. č. V. XX), o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislava z prejednávania a rozhodovania vecí, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 11 CoP 49/2020, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave Mgr. Patrícia Železníková j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 11 CoP 49/2020 (vec vedená na Okresného súdu Bratislava IV pod sp. zn. 13 P 206/2015). Konanie o námietke zaujatosti voči JUDr. Bianke Gelačikovej zastavuje.

Odôvodnenie

1. Vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 11 CoP 49/2020 vzniesla námietku zaujatosti voči sudkyňiam JUDr. Bianke Gelačikovej a Mgr. Patrícii Železníkovovej X. J. Z., matka mal. U. Z., nar. XX.X.XXXX z dôvodov, o ktorých sa dozvedela 1.4.2020 prevzatím doporučenej zásielky z krajského súdu, a z ktorej je známe číslo konania 11 CoP 49/2020-1440 a meno predsedníčky senátu Mgr. Aleny Čakváriovej. Následne na jej žiadosť adresovanú na krajský súd dostala informáciu, z ktorej je zrejmé, že členkami tohto senátu sú namietané sudkyne. To z dôvodu jednak existujúceho vzťahu Mgr. Patrície Železníkovovej k právnej zástupkyňi otca maloletej. Poukázala na skutočnosť, že sudkyňa Mgr. Patrícia Železníková bola v konaní o rozvod manželstva z roku 2009 a z roku 2013 o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov zastúpená zvoleným právnym zástupcom totožným so súčasným právnym zástupcom otca maloletej v danom konaní - JUDr. Annou Niku, Prokopa Veľkého 51, Bratislava - Staré Mesto. V r. 2009 sa sama namietala v inej veci práve z dôvodu, že je jej právnou zástupkyňou v konaní o rozvod manželstva. Je nesporné, že sudkyňa Mgr. Železníková bola preukázateľne (spokojným) klientom toho istého právneho zástupcu ako otec maloletej v tomto konaní. Teda je predpoklad, že sudkyňa bude tendenčne pristupovať k hodnoteniu nárokov strán v tomto spore a bude naklonená nerozhodnúť v neprospech strany zastúpenej práve priateľkou - spoločnou advokátkou s otcom maloletej. Mgr. Železníková pozná samotných účastníkov konania a to

otca maloletej veľmi dobre a to už z roku 2014, kedy manželstvo účastníkov, výslovne expresne, v priebehu pár minút, na počkanie, rovno na prvom pojednávaní, právoplatne rozviedla. V tom istom roku na želanie otca maloletej (už vtedy zastúpeného JUDr. Annou Niku), vydala neodkladné opatrenie, majúce charakter rozšíreného styku. V identickej veci bola uznesením z 20.6.2014, sp. zn. 14 NcC 51/2014-138 vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I., keď sama oznámila dôvod vylúčenia. To isté v tomto konaní potvrdil aj navrhovateľ, že medzi sudkyňou a advokátkou pretrvávajú dôverný a priateľský vzťah. Z uvedených skutočností je teda zrejmé, že sudkyňa Mgr. Železníková doteraz prechováva k JUDr. Anne Niku (právny zástupca otca maloletej v tomto konaní) vďačnosť, profesionálne a osobné sympatie, vykazujúce aj znaky klientelizmu v súdnictve. Taktiež vo veci už rozhodovala na súde prvého stupňa. Preto má dôvodne oprávnené pochybnosti, že nebude ani v tomto prípade objektívne rozhodovať a musí byť preto vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci. Následne rozviedla dôvody zaujatosti sudkyne JUDr. Bianky Gelačíkovej, ktorej však bol prerušený výkon funkcie sudkyne (dňom 1.6.2020), z ktorého dôvodu v súčasnosti neprichádza do úvahy jej účasť na prejednávaní a rozhodovaní predmetnej veci. Preto konanie o námietke zaujatosti voči tejto sudkyňi najvyšší súd zastavil.

2. Sudkyňa krajského súdu Mgr. Patrícia Železníková k námietke zaujatosti vznesenej matkou maloletého dieťaťa uviedla, že účastníkov konania nepozná, nemá k nim, ani k ich právnym zástupcom žiadny osobný, ani iný vzťah, neudržiava s nimi žiaden osobný kontakt. Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa jej vzťahu k právnej zástupkyňi otca JUDr. Anne Niku uviedla, že o identickej námietke vznesenej matkou už bolo rozhodnuté uvedeným uznesením krajského súdu. Pre spresnenie doplnila, že v konaní vo veci samej, ktoré sa začalo na Okresnom súde Bratislava I bola zákonnou sudkyňou až do jej rozhodnutia o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Bratislava IV, ktorý potom konal a rozhodol v merite veci. Na krajskom súde v senáte 11 CoP pôsobí od 1.6.2015. Čo sa týka jej vzťahu k právnej zástupkyňi otca uviedla, že ich vzťah je čisto pracovný a nejde o vzťah priateľský alebo vzťah, ktorý by jej bránil či už v minulosti alebo v súčasnosti vo veci konať a rozhodnúť nestranné a nezaujato. JUDr. Anna Niku jej ako advokátka poskytla v roku 2009 právnu službu spočívajúcu v spísaní návrhu na rozvod jej manželstva a účasť v právnom zastúpení na jednom pojednávaní a JUDr. Annu Niku v tom čase poznala iba v súvislosti s jej činnosťou advokátky, špecializujúcej sa na oblasť rodinného práva. V roku 2012 požiadala spoločnosť NIKU & PARTNERS s. r. o. o poskytnutie právnej služby primárne spočívajúcej v spísaní návrhu na vysporiadanie BSM, v ktorom konaní došlo z dôvodu dohody k späťvzatiu návrhu. Preto tejto spoločnosti odvolala plnomocenstvo ešte pred nadobudnutím právoplatnosti uznesenia o zastavenie konania. Čo sa týka tvrdenia matky, že pozná účastníkov tohto konania a to otca maloletej uviedla, že v roku 2014 ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava I konala vo veci ich rozvodu, keď obaja manželia súhlasili s rozvodom a vo veci maloletej dcéry navrhli uzavretie rodičovskej dohody, ktorá osobitne so súhlasom otca neobsahovala úpravu styku otca s maloletou a otec sa s maloletou stretával. Vo veci maloletej rozhodla ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava I o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia upravením jeho styku s maloletou, s odvolacími dôvodmi sa podrobne vysporiadal odvolací krajský súd. Následne preniesla príslušnosť na Okresný súd Bratislava IV, ktorý je v súčasnosti konajúcim súdom. Teda po nariadení neodkladného opatrenia v roku 2014 a prenesení miestnej príslušnosti nebola zákonným sudcom a v merite veci nerozhodovala.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) v spojení s čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnení] preskúmal vec a posúdil opodstatnenosť námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu v zmysle § 49 ods. 1 C.s.p. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

- a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo
- b/ k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo

c/ k zástupcom strán sporu (vid' vyššie b/).

4. Explicitne je definované tzv. zákonné vylúčenie sudcu, a to vtedy, ak sudca rozhodoval spor na súde inej inštancie (§ 49 ods. 2 C.s.p.). V prejednávacom spore o takýto prípad nejde.

5. Nezávislosť s nestrannosťou s odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlíšiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

6. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

7. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť (§ 49 až § 51 C.s.p.) sa v civilnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie sporu nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane).

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh strany sporu (§ 52 C.s.p.), alebo na základe oznámenia samotného sudcu (§ 50 ods. 1 C.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 C.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania prideleného sporu možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

9. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack c. Belgicko).

10. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu sporu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno (pre vnútornú potrebu). Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (vid' napríklad Hauschildt c. Dánsko). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

11. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [pozri tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj

objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávánemu sporu a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo) a vyvolávajú relevantnú obavu z nedostatku zaujatosti.

12. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania sporu), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danému sporu, stranám alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

13. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

14. Z uvedenej judikatúry ESĽP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje.

15. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietanej sudkyne Mgr. Patrície Železníkovej, je potrebné konštatovať, že táto sudkyňa sa necíti byť vo veci zaujatá, pretože podľa jej tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah (k sporu, k stranám ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o jej nezaujatosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky však vzhľadom na skutočnosti týkajúce sa jej zastúpenia v súkromných veciach (v rozvoде manželstva, vysporiadania BSM) advokátkou, ktorá zastupuje otca maloletej (JUDr. Anna Niku), keď napokon je nepochybné, že už v minulosti práve z tohto dôvodu (účastníka vo veci, ktorú prejednávala zastupovala JUDr. Anna Niku) sama oznámila dôvod svojho vylúčenia v inej právnej veci a uznesením krajského súdu (sp. zn. 14 NcC 51/2014-138 z 20.6.2014) bola z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená, dospel k záveru o reálnej existencii okolností objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že Mgr. Patrícia Železníková má určitý (nie nezaujatý) vzťah k veci takého charakteru a intenzity, že je spôsobilý naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Prepojenie sudkyne a otca maloletého dieťaťa cez rovnakú právnu zástupkyňu (aj keď v roku 2009 a v r. 2014) mohlo navonok spochybniť a zo strany matky aj spochybnilo objektívitú a nestrannosť sudkyne, i keď to takto sama subjektívne nepocíťovala (o čom svedčí jej vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti).

16. Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESĽP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho

automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja strany, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

17. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 C.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti Mgr. Patrície Železníkovej, a preto rozhodol, že ju vylučuje z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.